

Hoe werden de 'gekraakte' distributiebescheiden vervoerd?

In de zomer van '43 zorgde daar de student Roukema voor die voor de LO-leiding de eerste contacten met Knokploegen onderhield. Hilbert van Dijk schakelde bij het transport naar de landelijke 'beurs' van de LO, gelijk vermeld, wel eens Urker meisjes in – die konden evenwel per persoon slechts ca. 800 bonkaarten meenemen. Men verborg de bonkaarten in die tijd ook wel in trekharmonica's. Al die oplossingen werden onvoldoende toen het aantal 'gekraakte' bonkaarten toenam. In oktober moesten er vele duizenden, in Zuid-Holland 'gekraakt', naar Den Bosch gebracht worden waar de 'beurs' bijeen zou komen. Roukema vervoerde ze toen in een invalidenwagen waarbij hij zelf, na een dag oefening, als 'invalide' fungeerde. Uit Den Bosch nam de LO-vertegenwoordiger voor Friesland 'zijn' kaarten 'in een stuk pakpapier onder de arm' mee, zijn collega uit Overijssel deed ze 'in een actetas', zijn collega uit Drente 'droeg de Drentse portie, met een paar klompen er tegenaan, zichtbaar huiswaarts, en 't grootste deel van de terugreis zat men gezellig bij elkaar' – in een treincoupé.¹

Zo kon het niet doorgaan. Minder riskant en rationeler was het om een aparte organisatie op te richten die vernemen zou waar zich de 'gekraakte' bonkaarten bevonden, en die vervolgens, na telling en indeling, elke districtsleider van de LO de aantallen zou bezorgen die hij nodig had. Roukema kon zich met de vorming van die nieuwe organisatie ('het CDK') niet belasten vanwege zijn maagbloeding – het werden drie vooraanstaande medewerkers van de LO: Wim Wieringa, Gerrit Spanhaak, en Peter Russchen², die het even verantwoordelijke als riskante werk der transporten ter hand namen. Elke week kregen zij van de landelijke leiding van de LO hun inlichtingen – dan trokken zij er op uit. Moeizame arbeid! Het viel niet mee om bijvoorbeeld de 131 000 bonkaarten van de Hoitsema-'kraak' te tellen en in te delen. Voor het transport werd door 'de CDK'ers' (zo ging men hen noemen) als regel van grote koffers gebruik gemaakt, 't systeem werd' (wij volgen weer *Het Grote Gebod*)

'steeds meer geperfectioneerd. Reizen de heren eerst op een kantoorbediendenpersoonsbewijs, al gauw voorzagen vriendenhanden hen van een CCCD-penning³ en 'SD'-papieren.⁴ De bedoeling was natuurlijk om tegenover de CCCD en Landwacht de laatstgenoemde te gebruiken en tegenover de politiemannen de CCCD-utensiliën. Later werd de uitrusting uitgebreid met een compleet stel

¹ A. van Boven in: a.v., p. 629. ² Russchen was de boer uit Wolvega die in Friesland de eerste provinciale leider van de LO geweest was. ³ CCCD: Centrale Crisis-Controle-Dienst. ⁴ Daarvoor zorgde de Falsificatiecentrale van de LO.